

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
О.Л. Позднякова
2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(ЗП 1.1.13) Правознавство

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 073 Менеджмент

Рівень освіти перший (бакалаврський)

2017–2018 навчальний рік

Робоча програма «Правознавство» для студентів факультету мистецтва та дизайну першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 Менеджмент

Розробники: Волошко Олексій Олексійович, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат історичних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні соціально-гуманітарних дисциплін протокол факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від 25.04.2017 2017 року № 10

В.о. завідувача кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін Н. В. Руколянська

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВИЗНАВСТВО»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 3	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Нормативна	
		Семестр	2-й
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Аудиторні години: 52 год.	
Змістових модулів – 2		Лекції: 28 год.	Практичні, семінарські: 24 год.
Загальна кількість годин – 105			Лабораторні: 0 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3		Самостійна робота 53 год.	
		ІНДЗ: 0 год	
	Вид контролю: залік		

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Курс «Правознавство» має своєю метою опанування студентами знаннями основ законодавства України, розкриття ролі законодавства у вирішенні завдань соціального та економічного розвитку суспільства.

Головним завданням при опануванні курсу є:

- формування у студентів вміння орієнтуватись в системі норм законодавства України;
- навчити студентів опиратися у повсякденному житті на норми права;
- навчити студентів співвідносити вчинки з відповідальністю, яка передбачена законодавством.

Знати: Основні нормативні положення Законодавства України, а також найбільших галузей права таких як: Конституційне, Цивільне право, Сімейне право, Адміністративне право.

Вміти: Правильно використовувати основні норми право в повсякденному житті. Знати базові основи найважливіших галузей право таких як: Трудове право, Кримінальне право, Сімейне право, Цивільне та Адміністративне право, та інше.

Користуватися отриманими знаннями в галузі конституційного право та вміти відстоювати належні людині та громадянину права, що передбачені Конституцією України.

У процесі вивчення курсу студенти пишуть модульні роботи. Готують доповіді по темам. По закінченню вивчення курсу складають залік.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Загальні поняття про державу та право

Походження держави та права. Поняття та ознаки держави. Функції держави. Типи та форми держави. Правова держава та її ознаки.

Поняття та ознаки права. Функції і система права. Норма права та правовідносини. Поняття, ознаки, склад, види правопорушень. Юридична відповідальність за правопорушення.

Тема 2. Основи конституційного устрою України

Конституційне право – основна галузь права України. Декларація про державний суверенітет України. Конституція – Основний Закон держави.

Основи виборчої системи України.

Громадянин та держава. Принципи правового статусу громадян України.

Тема 3. Загальна характеристика адміністративного права

Система органів державного управління. Адміністративна відповідальність.

Тема 4. Трудове право

Кодекс законів про працю України. Трудові правовідносини. Трудовий договір: сторони, зміст, порядок заключення та припинення трудового договору. Трудові спори та порядок їх розв'язання.

Робочий час та час відпочинку.

Види матеріальної відповідальності.

Тема 5. Цивільне право

Поняття, особливості, принципи цивільного права. Цивільні правовідносини.

Правоздатність та дієздатність.

Цивільно-правова відповідальність. Види відповідальності.

Спадкування за законом та заповітом.

Змістовий модуль 2

Тема 6. Сімейне право

Шлюб: укладення та розторгнення. Особисті правові та обов'язки подружжя.

Права та обов'язки батьків та дітей.

Тема 7. Основи кримінального права

Злочин та його відмінності від інших видів правопорушень. Ознаки та склад злочину. Види злочинів.

Тема 8. Житлове законодавство

Види житлового фонду, та порядок придбання житла.

Тема 9. Земельне та екологічне право

Закон України «Про охорону навколишнього середовища».

Земельний фонд України. Види власності на землю.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин			
	Всього	з них:		
		Лекцій	Семінарів	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1				
Тема 1. Загальні поняття про державу та право	11	4	2	5
Тема 2. Основи конституційного устрою України	11	4	4	5
Тема 3. Конституційний статус людини й громадянина. Конституційне регулювання виборів та референдуму	7		4	3
Тема 4. Конституційний процес в Україні	11	4	2	5
Змістовний модуль 2				
Тема 5. Загальна характеристика адміністративного права	11	4		5
Тема 6. Трудове право	9	2	4	5
Тема 7. Цивільне право	9	2	4	5
Тема 8. Сімейне право	9	2		5
Тема 9. Основи кримінального права	10	2	4	5
Тема 10. Житлове законодавство	7	2		5
Тема 11. Земельне та екологічне право	7	2		5
Всього	105	28	24	53

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p style="text-align: center;">Тема: Загальні поняття про державу та право</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття держави, національної й правової держави, та їх ознаки. 2. Теорії походження держави. 3. Форми держави. 4. Виникнення й розвиток української державності. 5. Поняття, галузі, інститути, система і джерела права. 6. Норми права, їх види, структура, застосування й тлумачення. 7. Поняття правопорушення, законності та юридичної відповідальності. 8. Основні етапи розвитку українського права. 	2
2.	<p style="text-align: center;">Тема: Конституційний процес в Україні</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи теорії конституційного права та конституції: <ol style="list-style-type: none"> а) конституційне право: поняття, інститути, предмет, наука; б) суб'єкти і джерела конституційного права; в) поняття, функції конституції; 	2

	<p>г) класифікація конституцій; д) порядок ухвалення, внесення змін і доповнень до конституцій. 2. Історичний розвиток українського конституціоналізму. Теоретичні основи конституції: а) початки конституціоналізму та конституційного процесу в Україні; б) конституція Пилипа Орлика – перша Конституція у світі; в) проекти конституцій бездержавної доби; г) конституційні акти й Конституції УНР, ЗУНР, Карпатської України, УРСР; д) новітній конституційний процес в Україні.</p>	
3	<p>Тема: Конституційний статус людини й громадянина. Конституційне регулювання виборів та референдуму План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і конституційні види прав та свобод людини і громадянина. 2. Конституційні обов'язки людини і громадянина. 3. Міжнародно-правові й внутрішньо-державні засоби забезпечення і захисту основних прав людини, нації, національних меншин. 4. Забезпечення й захист основних прав національних меншин в конституціях України ХХ ст. 5. Правовий статус та історія виборів і референдумів в Україні. 6. Поняття і сутність виборів. 7. Основні види виборчої системи та виборча система в Україні. 8. Поняття і види референдуму. 	4
4.	<p>Тема: Основи конституційного устрою України План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус і порядок формування Верховної Ради. 2. Склад, структура, керівні органи та діяльність Верховної Ради. 3. Конституційний статус народного депутата України. 4. Місце і роль Президента в системі державних органів України. 5. Порядок обрання, повноваження Президента, їх припинення. 6. Повноваження Кабінету Міністрів, їх припинення. 7. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. 8. Конституційний статус Прокуратури. 9. Правосуддя в Україні. 10. Конституційний суд в Україні. 	4
5	<p>Тема: Цивільне право План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття цивільного права й цивільних правовідносин. 2. Суб'єкти й об'єкти цивільного права. 3. Поняття представництва та його види. 4. Строки в цивільному праві. Позовна давність. 5. Поняття, зміст, суб'єкти й об'єкти, підстави виникнення права власності. 6. Загальна характеристика форм права власності: приватної, ної, державної. 7. Поняття й способи захисту права власності. 8. Поняття спадкового права. 9. Спадкоємство за законом і заповітом. 	4
6	<p>Тема: Основи трудового права План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади трудового права. 2. Колективний договір. 3. Трудовий договір. 	4

	4. Робочий час і час відпочинку. 5. Заробітна плата, її гарантії й компенсації. 6. Трудова дисципліна і матеріальна відповідальність працівників. 7. Трудові спори.	
7.	Тема: Основи кримінального права План 1. Поняття, принципи і джерела кримінального права. 2. Поняття, ознаки й склад злочину. 3. Покарання та його види. 4. Відповідальність за окремі види злочинів (державні злочини, злочини проти власності, господарські злочини, злочини проти життя, здоров'я, волі й гідності особи).	4
	Всього	24

6 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1. 1	Державні символи України: минуле і сьогодення	5
2. 2	Порівняльна характеристика функцій законодавчої, виконавчої і судової влади в Україні	5
3. 3	Міжнародно-правові і внутрішньодержавні засоби забезпечення й захисту основних прав людини, нації, національних меншин	3
4. 4	Історія конституційної думки в Україні	5
5. 5	Адміністративні правопорушення	5
6. 6	Органи, що розглядають трудові спори	5
7. 7	Продовження зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди	5
8. 8	Акти громадянського стану	5
9. 9	Матеріальна відповідальність сторін	5
10.10	Житлові відносини в Україні	5
11.11	Особливості земельних відносин в Україні	5
12.	Всього	53

7 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідні завдання мають за мету сформувати у студентів навички самостійного аналізу явищ та процесів у сфері міжнародного права, міжнародної громадської думки, міжнародних комунікацій тощо.

- Характеристика проблеми міжнародної правосуб'єктності
- Співвідношення міжнародного правопорядку та сфери невід'ємних суверенних прав держави
- Проблемні аспекти компетенції держави за межами її території
- Реалізація права народів на самовизначення.
- Проблемні аспекти деколонізації
- Проблеми міжнародно-правового визнання сил, що виступають проти державної влади
- Характеристика проблеми реалізації міжнародно-правових норм у внутрішньому праві
- Характеристика деяких проблем права міжнародних договорів

- Огляд актуальних проблем міжнародного кримінального права
- Характеристика проблемних аспектів міжнародного трудового права
- Характеристика деяких проблем міжнародного повітряного права
- Огляд актуальних проблем міжнародного права навколишнього середовища
- Проблемні аспекти системи міжнародно-правового захисту громадянських та політичних прав людини
- Аналіз актуальних проблем системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав людини
- Проблемні аспекти міжнародно-правового захисту найбільш вразливих категорій осіб
- Характеристика проблем міжнародно-правового захисту біженців та осіб без громадянства

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Фронтальна контролююча бесіда, індивідуальне усне опитування, модульна контрольна робота, залік.

9 СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ 1				ЗМ 2						
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11
Лекції (10 б)	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1
Практичні заняття (42 б)	6	6	12	6		9	9	6	6		
Поточний модульний контроль (48 б)	20				28						

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ECTS	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен/ Диф.залік	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю

1. Поняття та функції держави.
2. Класифікація держав за їх формою.
3. Поняття і функції права. Джерела (форми) права.
4. Поняття державного апарату, органу держави.
5. Поняття і склад правовідносин.
6. Поняття і склад правопорушення.
7. Поняття і цілі юридичної відповідальності.
8. Поняття системи права, галузі, інституту, норми права.
9. Система прав і свобод людини і громадянина. Обов'язки людини і громадянина.
10. Гарантії захисту прав людини і громадянина.
11. Поняття цивільних правовідносин, його учасники.
12. Поняття та суб'єкти права власності. Захист права власності.
13. Поняття зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язань.
14. Поняття та види цивільно-правових договорів.
15. Поняття та об'єкти інтелектуальної власності.
16. Спадкування за заповітом та за законом.
17. Поняття, форма та строки трудового договору.
18. Поняття, види та тривалість робочого часу.
19. Поняття і види часу відпочинку.
20. Розірвання трудового договору.
21. Матеріальна відповідальність робітників та службовців.
22. Житлові права та обов'язки громадян.
23. Надання житлових приміщень.
24. Відповідальність за порушення житлового законодавства.
25. Порядок і умови укладання шлюбу. Припинення і недійсність шлюбу.
26. Особисті і майнові права і обов'язки подружжя.
27. Права і обов'язки батьків і дітей.
28. Поняття опіки та піклування.
29. Поняття адміністративного правопорушення.
30. Види адміністративних стягнень.
31. Органи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення.
32. Порядок накладання адміністративних стягнень.
33. Кримінальна відповідальність та її підстави.
34. Поняття і склад злочину.
35. Поняття, мета і види покарання.
36. Судова система України.
37. Завдання і функції прокуратури.
38. Принципи та організація діяльності адвокатури.
39. Нотаріат України (загальні засади організації та діяльності).
40. Органи внутрішніх справ (система, завдання, структура, повноваження).

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акт проголошення незалежності України від 28.08.1991.
2. Бюджетний кодекс України: Офіц. Видання. - К.: Видав. Дім „Ін Юре”. - 152 с.
3. Господарське законодавство України: Збірник нормативних актів /Уклад. В.С.Щербина, О.В.Щербина. - К.: Атака, 2001.- 464 с.
4. Господарський кодекс України. Господарський кодекс України: Офіційні тести /Міністерство юстиції України. - К.: Юрінком Інтер, 2004.- 304 с.
5. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами.- К.: Юстініан, 2002. - 544 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України. Про господарські суди: Закон України. - К.: Юрінком Інтер, 2001. - 96 с.
7. Декларація прав національностей України від 01.11.1991.
8. Декларація про державний суверенітет УРСР від 16.07.1990.
9. Європейська Хартія про місцеве самоврядування // Віче. – 1993. – №6.
10. Житловий кодекс України.
11. Закон України „Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 1.
12. Закони України. В 11-ти томах. – К., 1996 – 1997.
13. Законодавство України про землю: Земельний кодекс України. Нормат-правові акти з земельних питань. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 352 с.
14. Законодавство України про сім'ю: 36. нормат. Актів. - К.: юрінком Інтер, 2002. - 384 с.
15. Збірник законів України про працю /Упоряд.: О.В.Терешук, О.Ф. Штанько, Н.Б.Болотіна.- 2-ге вид., випр., і доп. К.: Вікар, 2003.- 344 с.
16. Кодекс законів про працю України.
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення України.
18. Кодекси України. У 3-х книгах. - К.: Юрінком Інтер, 1997, 2000.
19. Коментар до Конституції України. - К., 1996, 2000.
20. Конституційне право України / За ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Ф.Погорілка .- К.: Наукова думка, 2000.- 732 с.
21. Конституція України.
22. Кримінальний кодекс України.
23. Кримінально-процесуальний кодекс України.
24. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992.
25. Про Автономну Республіку Крим. Закон України від 17.03.95.
26. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Закон України.
27. Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Закони України.
28. Про вибори народних депутатів України. Закони України.
29. Про вибори Президента України. Закони України.
30. Про Вищу Раду Юстиції. Закон України від 15.01.98.
31. Про відкликання народного депутата України. Закон України від 19.10.95.
32. Про внесення змін до Закону України «Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів судів України». Закон України від 21.07.01.
33. Про внесення змін до Закону України «Про міліцію», «Про попереднє ув'язнення», «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі». Закон України від 21.07.01.
34. Про внесення змін до Закону України «Про органи суддівського самоврядування». Закон України від 21.07.01.
35. Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру». Закон України від 12.07.01.
36. Про внесення змін до Закону України «Про статус суддів». Закон України від 21.07.01.

37. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України». Закон України від 21.06.01.
38. Про всеукраїнські та місцеві референдуми. Закон України від 03.07.91.
39. Про громадянство України. Закон України від 08.10.91; 16.04.97, 18.01.2001.
40. Про загальний військовий обов'язок і військову службу. Закон України від 25.03.92.
41. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим. Закон України від 23.12.98.
42. Про Збройні Сили України. Закон України від 06.12.91.
43. Про конституційний Суд України. Закон України від 16.10.96.
44. Про міліцію. Закон України від 20.12.90.
45. Про місцеві ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування. Закон України від 26.03.92.
46. Про мови в Українській РСР. Закон УРСР від 28.10.89.
47. Про національні меншини в Україні. Закон України від 25.06.92.
48. Про об'єднання громадян. Закон України від 16.06.92.
49. Про партії. Закон України від 05.04.01.
50. Про порядок укладання шлюбного контракту. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 1993 р. N 457.
51. Про правовий статус іноземців. Закон України від 04.02.94.
52. Про Президента УРСР. Закон УРСР від 05.07.91.
53. Про прокуратуру. Закон України від 0.11.91.
54. Про свободу совісті та релігійні організації. Закон України від 23.04.91.
55. Про Службу безпеки України. Закон України від 02.03.92.
56. Про статус депутатів місцевих рад народних депутатів. Закон України.
57. Про статус місцевих рад народних депутатів. Закон України.
58. Про статус народного депутата України. Закон України від 17.11.92.
59. Про статус суддів. Закон України від 15.12.92.
60. Про Уповноваженого Верховної ради України з прав людини. Закон України від 23.12.97.
61. Про центральну виборчу комісію. Закони України.
62. Про внесення змін до Конституції України. Закон України від 8.12.2004.
63. Сімейний кодекс України.
64. Цивільний кодекс України.
65. Цивільний процесуальний кодекс України.

II. Підручники і посібники

1. Андрейцев В.І. Екологічне і земельне право України: Практикум для студентів юрид. Вузів і фак.- К.: Юрінком Інтер, 1998.- 272 с.
2. Бандурка О.М., Тищенко М.М. Адміністративний процес: Підручник для вищих навчальних зал. - К.: Літера ЛТД, 2012.- 288 с.
3. Бегей І.І. Порадник із правознавства: семінарські заняття: Навчальний посібник. – К.: УБС НБУ, 2007.
4. Бегей І.І. Конституція Пилипа Орлика: український і зарубіжний вимір // Освіта регіону. – 2011. – №1
5. Бегей І.І. Поліпико-правові нотатки на полях проекту конституції Президента України Віктора Ющенка // Освіта регіону. – 2009. - №4.
6. Бегей І.І. Окремі аспекти конституційно-правового та поліпичного статусу мов в Україні і на пострадянському просторі // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти: Збірник статей за матеріалами ІХ Ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань: У 2 ч. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2011. – ч.1.
7. Бірюков І.А., Заїка Ю.О., Співак В.М. Цивільне право України: Загальна частина. - К.: Наукова думка, 2013. - 304 с.
8. Бойко М.Д., Співак В.М., М.А.Хазін. Цивільно-правові документи: Зразки заяв, скарг, договорів, заповітів, доручень, контрактів, актів з цивільно-правових питань. - 4-те вид.- К.: Наукова думка, 2011.-320с.
9. Бойко М.Ф., Співак В.М., Хазін М.А. Цивільно-правові документи. Зразки. - К.: Наукова

думка, 2011.

10. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій.- К.: Атака, 2004.- 624 с.
11. Вінник О.М., Щербина В.С. Акціонерне право: Навч. посібник.- К.: Атака, 2000.- 544 с.
12. Гега П.Т., Доля Л.М. Основи податкового права: Навч. посіб.- 4-те вид., перероб. і доп.- К.: Т-во „Знання”, КОО, 2003.- 307 с.
13. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. – К.: МАУП, 2000.
14. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій.- К.: МАУП, 2000.- 216 с.
15. Господарське право: Практикум /За заг. ред. В.С.Щербини.- К.: Юрінком Інтер, 2001.- 320 с.
16. Господарське судочинство в Україні: законодавство та практика застосування: Навч. посібник /За станом на 1 серпня 2001 р.- Харків: Консул, 2001.- 260 с.
17. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посібник.- К.: „К.І.С.”, 2014.- 260 с.
18. Дмитренко Е.С. Фінансове право України: Практикум.- К.: Атака, 2004.- 216 с.
19. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем): Навч. посібник.- К.: КНЕУ, 2001.- 248 с.
20. Жук Л.А., Жук І.Л., Не живець О.М. Господарське право: Навч. Посібник.- К.: Кондор, 2013 400 с.
21. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. /За ред. В.В.Копейчиков.- К.: Юрінком Інтер, 2000.- 320 с.
22. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Опорний конспект лекцій.- К.: МАУП, 2001.- 2-ге вид., доп. – 144 с.
23. Історія держави і права України: Навч. посібник /За ред. А.С.Чайковського.- К.: Юрінком Інтер, 2000.- 384 с.
24. Історія держави і права України: Підручник /За ред. А.С.Чайковського.- К.: Юрінком Інтер, 2003.- 512 с.
25. Історія українського права /За ред. О.О.Шевченка.- К.: Олан, 2001.- 214 с.
26. Канцір В.С. Правова охорона навколишнього середовища та регіональне використання природних ресурсів. Текст лекцій. Львів, Світ, 1995.
27. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави та права: Підручник-Львів: “Новий Світ-2000”, 2003.
28. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб.: Пер. з англ.- К.: Т-во „Знання”, КОО, 2012.- 381 с.
29. Коваль Л. Адміністративне право України. - К., 1994.
30. Конституційне право України / За ред. В.Ф.Погорілка. – К.: Наукова думка, 2004.
31. Конституція України: Навч. посібник / За ред. П.Д. Пилипенка.3-те вид., стереотипне-Львів: “Новий Світ”, 2014.
32. Конституція України: Офіційний текст: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: Навчальний посібник / Авт.-упоряд. М.І.Хавронюк., – К.: Парламент. видавництво, 1999.
33. Кордун О.О., Ващенко К.О., Павленко Р.М. Особливості виконавчої влади в пострадянській Україні: Монографія /За заг. ред. О.О.Кордуна.- К.: МАУП, 2000.-248 с.
34. Короткін В.Г. Трудове право: прийняття на роботу і звільнення: Навч.-метод. розробка.- 2-ге вид., перероб.- К.: МАУП, 2000.- 88 с.
35. Костюченко В.В. Основи конституційного права України: Конспект лекцій. – К.: МАУП, 1999.
36. Кравченко В.В. Конституційне право України. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2011.
37. Кравчук М.В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посібник.- 3-те вид., змін. й доп.- Тернопіль: Карт-бланш, 2002.- 247 с.
38. Кримінальний процес України: Підручник / М.М.Михеєнко, В.Т.Нор, В.П.Шибіко. - К.: Либідь, 1992.

39. Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України: Навч. посібник.- К.: Атака, 2011.- 320 с.
40. Мелашенко В.М. Основи конституційного права України. Курс лекцій. – К.: «Вентурі», 1995.
41. Мірошниченко М.І., Мірошниченко В.І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник.- К.: Атіка, 2001.- 224 с.
42. Молдован В.В., Мелашенко В.Ф. Конституційне право: опорні конспекти. - К., 1996.
43. Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навч. посіб.- 3-тє вид., стер.- К.: Т-во „Знання”, КОО, 2013.- 429 с.
44. Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навч. посіб.- 4-тє вид., стер.- К.: Т-во „Знання”, КОО, 2003.- 429 с.
45. Нор В.Т., Стецюк П.Б. Конституція – Основний Закон України в запитаннях і відповідях. - Львів-Київ: Кальварія-Абрис, 1996.
46. Основи конституційного права України: Підручник. 2-ге вид., стер. /За ред. В.В.Копейчикова.- К.: Юрінком Інтер, 2004.- 288 с.
47. Основи права та правове регулювання діяльності банків. Збірник вправ.
48. Основи правознавства: Навч. посіб. /За ред. С.В.Ківалова, М.П.Орзіх.- К.: Т-во „Знання”, КОО, 2014.- 358 с.
49. Правознавство: Підручник / За ред. В.В.Копейчикова, А.М.Колодія. – К.: Юніком Інтер, 2006.
50. Правознавство: Навч. посіб. /За ред. С.В.Ківалова, М.П.Орзіх.- 2-ге вид., випр., ідоп.- К.: Т-во „Знання”, КОО, 2000.- 364 с.
51. Правознавство: Навч. посібник / За ред. П.Д. Пилипенка.3-тє вид., стереотипне- Львів: “Новий Світ”, 2015.
52. Пилипенко А.Я., Щербина В.С. Господарське право: Курс лекцій: Навч. посібник для юрид. фак. Вузів.- К.: Вен турі, 1996.- 288 с.
53. Пилипенко П.Д. Проблеми теорії трудового права. – Львів, 1999.
54. Підпригора О.А., Сумін В.О., Підпригора О.О. Цивільне право України. - К.: Юрінформ, 1994.
55. Податкове право: Навч. посібник /За ред. проф.. М.П.Кучерявенка.- К.: Юрінком Інтер, 2013.- 400 с.
56. Правознавство / За ред. В.Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2004.
57. Правознавство: Навч. посібник / За ред. П.Д. Пилипенка.3-тє вид., стереотипне- Львів: “Новий Світ”, 2006.
58. Правознавство: Підручник /За заг. ред. В.Ф.Опришка, Ф.П.Шульженка.- К.: КНЕУ, 2013.- 767 с.
59. Правознавство: Підручник /за ред. В.В.Копейчикова, А.М.Колодія.- К.: Юрінком Інтер, 2004.- 752 с.
60. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К., 1994.
61. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія Української Конституції. – К.,1993, 1997.
62. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія Української Конституції. – К.,1996..
63. Трудове право України: Підручник. / За ред. Н.Б.Болотіної, Г.І.Чанишевої. – К.: Товариство «Знання», 2014.
64. Трудове право України: Практикум. / Г.І.Чанишева, Н.Б.Болотіна, Т.М.Додіна, О.Л.Олейніков, – К.: Юрінком Інтер, 1999.
65. Хрестоматія з правознавства України. К.: Юрінформ, 1996.
66. Цивільне право. Загальна частина / За ред. О.А.Підпригори і Д.В.Бобрової. - К.: Вентурі, 1995.
67. Цивільне право. Загальна частина / За ред. О.А.Підпригори і Д.В.Бобрової. - К.: Вентурі, 2012
68. Чернишова Н.В., Володько М.В., Хазін М.А. Кримінальне право України. Тези лекцій. – К.: Наукова думка, 1995.

69. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Відп. ред. Ю.С.Шемчушенко. – К.: Укр. енцикл., 1998-2004. – Т. 1-6.
70. Юридичний словник-довідник. – К., 1996.
71. Дейвис Г. Право внутрішнього ринку Європейського Союзу: Учеб. посібник: Пер. с англ.- К.: Знання-Прес, 2014.- 422 с.
72. М.Дженіс, Р.Кей, Е.Бредлі. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «Артек», 1997.